

16. Оптимізація витрат як фактор забезпечення фінансової стійкості підприємства

Тетяна Мостовенко

Національний університет харчових технологій

Вступ. На сучасному етапі проблема якісного управління витратами підприємств постала дуже гостро. Економічна криза, наслідки якої відчули на собі всі учасники ринку показала, що раціональне управління витратами, а також економічний розподіл власних ресурсів є запорукою фінансової стійкості. Разом із тим, на сьогодні відчувається недостатність методичної бази, на основі якої можливо було б оцінити фінансову стійкість з урахуванням впливу витрат. Наявні західні методики не можуть бути повною мірою використані на практиці вітчизняними підприємствами, оскільки потребують подальшої адаптації. Крім того, вітчизняні методи оцінки дозволяють виявляти вплив витрат на стійкість тільки на основі даних фінансової звітності (формалізованих даних), у той час як неформалізовані дані (якість менеджменту, організаційної структури, рівень управлінського і виробничого персоналу підприємства, наявність системи бюджетування) не враховуються, і, відповідно, не впливають на загальну оцінку стійкості підприємства.

Матеріали і методи. Актуальні питання, пов'язані з управлінням і плануванням витрат, що впливають на стійкість підприємства знайшли своє відображення в працях таких вчених, як: О. Білої, І. Бланка, Ф. Бутинця, П. Дракера, К. Кістнера, Л. Лігоненко, К. Лисенко, А. Мазаракі, Н. Савицької, А. Турила, Дж. Фостера, Ч. Хорнгена, Д. Шима тощо.

Водночас, вивчення праць зазначених вчених показало, що до сьогодні основні методичні та прикладні аспекти розробки методів фінансової стійкості шляхом оптимізації витрат з метою прийняття управлінських рішень, опинились поза межами системних досліджень.

Результати. В сучасних умовах господарювання виникає необхідність чіткої оцінки економічних результатів діяльності підприємства з урахуванням кризових явищ в економіці країни, тому надзвичайно важливого значення набуває реалізація системного підходу з метою побудови стратегії оптимізації витрат на підприємстві.

Витрати є досить обширною економічною категорією, щодо визначення якої існує безліч різноманітних підходів. Дослідження економічної літератури дозволило виділити наступні підходи щодо розуміння сутності витрат, а саме: вартісний, понятійний, об'ємний, споживчий, регенераційний.

На нашу думку, витрати являють собою виражені в грошовій формі ресурси підприємства, що витрачені у зв'язку з регенерацією виробничої діяльності. При цьому оптимізація витрат підприємства пов'язана безпосередньо з якістю управління суб'єкта господарювання, що в кінцевому рахунку впливає на його фінансову стійкість.

У зарубіжній літературі [1] з менеджменту відомі такі методи оптимізації витрат, як інженерний метод, метод використання обміну думками, кількісні методи аналізу, метод аналізу рахунків. Зазначені методи різні за собівартістю їх застосування, за введеними припущеннями, наочністю, яку вони забезпечують з метою оцінки витрат. Вони не є взаємовиключними і переважна більшість підприємств використовують їх комбіновано.

Поряд із перерахованими методами широке застосування при вирішенні практичних завдань менеджменту підприємств отримав метод декомпозиції. Водночас, основні принципи даного методу можуть бути успішно використані для оптимізації витрат на підприємстві з позиції оцінки його стійкості.

Аналіз ефективності формування та використання ресурсів підприємства проводиться суб'єктами господарювання, як правило, з використанням обмеженого стандартного набору показників, в той час, як сучасна економічна наука володіє значною кількістю методик для його проведення [2]. Тому, на нашу думку, на сьогодні відсутня універсальна методика побудови комплексної системи оптимізації витрат для підприємств, що враховує їх специфічні риси, особливості формування собівартості тощо.

Класифікація методів оптимізації витрат у сучасній науці здійснюється за трьома основними напрямками, що дозволяє виділити наступні методи: управління функціональними підсистемами; виконання функцій управління; прийняття управлінських рішень. Враховуючи те, що значна кількість видів управлінської діяльності підприємства періодично повторюється і способи їх вирішення відомі, розробка нових методів охоплює лише частину необхідного методичного інструментарію.

Висновки. Таким чином, існуючі наукові розробки та дослідження в побудові методів оптимізації витрат носять схожий характер, в них не відображений пошук індивідуального і неповторного способу конкурентної боротьби - основного елемента на сучасному етапі розвитку економіки. На наш погляд, в якості такого методу може слугувати метод декомпозиції, який дозволяє вивчити наявність взаємозв'язків підсистем із взаємним впливом один на одного з метою оптимізації витрат підприємства з позиції фінансової стійкості.

Література:

1. Врублевский, Н. Д. Управленческий учет издержек производства и себестоимости продукции в отраслях экономики : [учеб. пособ.] / Н. Д. Врублевский. – М. : Бухгалтерский учет, 2004 – 345 с.
2. Макаренко, М. В. Производственный менеджмент : [учеб. пособ. для вузов] / М. В. Макаренко, О. М. Махалина. – М. : ПРПОР, 2008. – 384 с.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Сілакова Г.В.